

**SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE Z DZIAŁALNOŚCI
FUNACJI CIVIS POLONUS
W 2015 ROKU**

Partycypacja obywatelska dla każdego.

Edukacja obywatelska jako sposób na wyrównywanie szans młodzieży.

Chcemy by edukacja obywatelska umożliwiła ludziom o różnym statusie społecznym znaczące uczestniczenie w życiu publicznym i korzystanie z możliwości jakie niesie demokracja partycypacyjna.

Fundacja stawia sobie za cel rozwijanie postaw obywatelskich umożliwiających jednostkom aktywne uczestnictwo w życiu publicznym. Dobre państwo jest bowiem wspólnotą otwartych, kompetentnych, zaangażowanych obywateli.

Cel ten realizujemy przez projektowanie sytuacji edukacyjnych, które dają szansę na autentyczne i znaczące uczestnictwo w życiu publicznym.

Podajemy różnorodne działania wzmacniające potencjał jednostek, jako obywateli. Pracujemy z przedstawicielami administracji publicznej, by wspólnie kreować mechanizmy udziału obywateli w procesach decyzyjnych.

Tworzymy programy aktywnej edukacji obywatelskiej na poziomie szkół i gmin. Bardzo ważne dla nas jest podejmowanie refleksji na temat charakteru współczesnego obywatelstwa, jego istoty. Pomaga ona nam wyznaczać kierunki projektowanych działań.

Na co dzień zajmujemy się tworzeniem i wdrażaniem projektów, doceniając jednocześnie wagę zabierania głosu w dyskusji publicznej, uczestniczenia w działaniach koalicyjnych oraz prowadzenie rzecznictwa na rzecz edukacji obywatelskiej w Polsce.

W 2015 roku większość naszych działań kierowaliśmy do młodych ludzi. Wspieraliśmy młodzieżowe rady gmin i dzielnic Polsce i Gruzji.

Ważnym działaniem było powołanie koalicji na rzecz Młodzieżowych rad, w skład której wchodzi m.in. organizacje pozarządowe, gminy, młodzieżowi radni, rzecznicy ds. młodzieży. Koalicja wypracowała Kartę Standardów Pracy Młodzieżowych Rad.

Zajmowaliśmy się wzniecaniem samorządności uczniowskiej, szkoleń nauczycieli, liderów samorządów uczniowskich. Priorytetem w tym obszarze była kwestia jakości przestrzeni szkolnych i wpływu młodych ludzi na jakość wnętrza i otoczenia budynków szkolnych.

Większy wpływ młodych ludzi na sprawy publiczne

Wspieramy młodych ludzi w świadomym i aktywnym uczestniczeniu w życiu lokalnej wspólnoty. Wierzymy, że nastoletni obywatele mogą być wartościowymi partnerami dla administracji lokalnej. Dlatego wspomagamy ich w budowaniu relacji z lokalnymi władzami – konsultowaniu decyzji dotyczących spraw ważnych dla młodzieży. Płaszczyzną dla wymiany opinii i wspólnej pracy dorosłych i młodych przedstawicieli mieszkańców miast i wsi są animowane przez nas Młodzieżowe Rady Gmin (Dzielnic).

Młodzieżowe Rady Gmin: dialog władz z młodymi mieszkańcami

Projekt realizowany był przez Fundację Civi Polonus w partnerstwie z Polską Radą Organizacji Młodzieżowych oraz gminami: Krynica Morska, Lisewo, Płużnica.

Celem projektu było wzmocnienie Młodzieżowych Rad Gmin (MRG) jako instytucji dialogu obywatelskiego, która umożliwiła młodym ludziom udział w podejmowaniu ważnych decyzji w społecznościach lokalnych.

Projekt realizowaliśmy równolegle na dwóch płaszczyznach: lokalnie w 3 gminach (Krynica Morska, Lisewo, Płużnica) oraz w Polsce - podejmując działania rzecznicze: edukacyjno-informacyjne skierowane do samorządowców.

W gminach Krynica Morska, Lisewo i Płużnica przeprowadziliśmy modelowe procesy włączania młodych w podejmowanie decyzji politycznych. Władze z młodymi przeszły proces: diagnozowania problemu, wyboru najważniejszego z punktu widzenia młodych, podjęcia decyzji, który są w stanie rozwiązać oraz rozwiązania go w trakcie trwania kadencji Młodzieżowej Rady.

Natomiast celem działań rzeczniczych było zwiększenie kompetencji władz i urzędników w zakresie współpracy z Młodzieżowymi Radami Gmin w codziennej samorządowej praktyce. W projekcie chcieliśmy dotrzeć do takich samorządów, które wyrażają chęć współpracy z młodzieżą, jednak brakuje im praktycznej wiedzy i umiejętności, by taki dialog prowadzić.

W ramach działań rzeczniczych współpracowaliśmy ze związkami jednostek samorządu terytorialnego, zorganizowaliśmy seminarium adresowane do władz i urzędników, przygotowaliśmy dokumenty merytoryczne: analizę standardów wsparcia młodzieżowych rad w Unii Europejskiej, opis dobrych praktyk działania MRG w zakresie współpracy z władzami, kartę zasad i standardów działania młodzieżowych rad oraz zbudowaliśmy środowisko osób, organizacji i instytucji tj. koalicję na rzecz Młodzieżowych Rad Gmin, której celem jest poprawa jakości działania Młodzieżowych Rad Gmin w Polsce.

Patronat nad projektem i seminarium udzielili nam: Pełnomocnik Rządu do Spraw Społeczeństwa Obywatelskiego i Równego Traktowania, Związek Miast Polskich, Unia Miasteczek Polskich, Unia Metropolii Polskich oraz Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

Projekt jest realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG oraz przy współpracy z Fundacją im. Heinricha Bölla w Warszawie.

Metodologia diagnozy lokalnej prowadzonej przez młodych ludzi

Celem ogólnym projektu było merytoryczne wsparcie procesu realizacji diagnozy problemów i potrzeb społeczności: Lisewo, Krynica Morska i Płużnica, która był elementem procesu włączania młodych mieszkańców w procesy podejmowania decyzji w gminach.

Adresatami projektu byli:

1. bezpośredni odbiorcy projektu - osoby pracujący z młodymi ludźmi w obszarze partycypacji obywatelskiej. Osoby bezpośrednio pracujące w projekcie Fundacji Civis Polonus pt. Młodzieżowe Rady Gmin: dialog władz z młodymi mieszkańcami (3 opiekunów), którzy bezpośrednio pracowali z młodzieżą oraz merytoryści zajmujący się tematem partycypacji obywatelskiej młodych to jest pracownicy innych organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych pracujących z młodzieżą (kolejne 6-9 osób).
2. docelowi odbiorcy projektu – członkowie Młodzieżowych Radach Gmin (Krynica Morska, Lisewo i Płużnica) – 21 osób oraz młodzież zaangażowana w robienie diagnozy potrzeb i problemów swojej społeczności. Szacujemy, że w realizację projektu zaangażowanych było w sumie około 180 młodych ludzi (3 gminy x 60 osób).

Pośrednio z projektu skorzystały społeczności 3 gmin uczestniczące w projekcie oraz odbiorcy publikacji końcowej (200 organizacji).

Bardzo ważną zaletą prowadzonej w trzech społecznościach diagnozy była lekcja edukacji obywatelskiej, nie tylko młodych mieszkańców ale również władz.

Największym rezultatem prowadzonych diagnoz i uzyskanych wniosków, z nich płynących był początek zmian w społecznościach Płużnicy, Lisewa i Krynicy Morskiej. Uruchomiliśmy procesy społeczne, które mają szansę na realna zmianę w społeczności, odpowiedź na potrzeby młodych i ich widzenie społeczności.

W Lisewie głównym wnioskiem płynącym z diagnozy był: brak miejsc spotkań, spędzania wolnego czasu młodzieży w społeczności, niska jakość stanu boisk i placów zabaw w poszczególnych wsiach lub ich brak oraz potrzeba zagospodarowania terenów publicznych w centrum społeczności (zwanego Jordankami). W efekcie przeprowadzonej diagnozy i upublicznienia jej wniosków przez młodzieżowych radnych na posiedzeniu sesji Rady Gminy – przeznaczono środki z funduszy sołeckich na remonty boisk i placów zabaw w poszczególnych wsiach oraz przystąpiono do prac związanych z planowaniem miejsca spotkań dla młodzieży oraz tworzeniem społecznego projektu zagospodarowania fragmentu terenu tzw. Jordanek, który będzie wdrożony i na który będą zabezpieczone środki finansowe w budżecie gminy na 2016r.

W Płużnicy głównym wnioskiem płynącym z diagnozy był: brak miejsc spotkań, spędzania wolnego czasu młodzieży w społeczności oraz nieadekwatna do potrzeb i zainteresowań młodych osób oferta działalności świetlic wiejskich. W efekcie przeprowadzonej diagnozy i upublicznienia jej wniosków przez młodzieżowych radnych na posiedzeniu sesji Rady Gminy, po pierwsze dostrzeżono ww. wskazaną potrzebę młodych i brak odpowiedzi na nią ze strony istniejących świetlic wiejskich, a po drugie władze gminy poruszone wynikami diagnozy zadeklarowały, że świetlice będą miały ofertę bardziej adekwatną do potrzeb młodzieży oraz, że powstanie miejsca spędzenia czasu dla młodych w społeczności (klub młodzieżowy w miejscowości Płużnica).

W Krynicy Morskiej głównym wnioskiem płynącym z diagnozy był: brak miejsc spotkań, spędzania wolnego czasu młodzieży w Mieście, odpowiadanie instytucji Miasta głównie na potrzeby turystów, przy niewiedzeniu potrzeb mieszkańców miasta, w tym młodzieży. W efekcie przeprowadzonej diagnozy i upublicznienia jej wniosków przez młodzieżowych radnych na posiedzeniu sesji Rady Miasta zdecydowano się (władze i młodzieżowi radni) na przygotowanie społecznej koncepcji zagospodarowania terenu do odpoczynku, rekreacji i zabawy w Krynicy Morskiej. Na to działanie uzyskano już wsparcie finansowe w ramach Programu Działaj Lokalnie IX oraz zabezpieczono środki na inwestycje w budżecie miasta na 2016 r.

Finansowanie:

Szkolenia i doradztwo dotyczące młodzieżowych rad

Prowadziliśmy szkolenia, warsztaty i doradztwo dotyczące powoływania Młodzieżowych Rad – pomagaliśmy władzom stworzyć ordynację, statut nowej MRG, zakres obowiązków opiekuna MRG. W ten sposób wsparliśmy gminę Wyszków.

Przygotowujemy nowo wybranych młodzieżowych radnych do pełnienia ich funkcji. W trakcie szkolenia młodzi ludzie integrują się, poznają zasady działania samorządu lokalnego, tworzą plan swojej pracy. Szkoliliśmy młodzieżowe rady min, z dzielnicy Wesoła,.

Doskonalimy pracę młodzieżowych rad poprzez szkolenia podnoszące ich kompetencje w zakresie podejmowania działań na rzecz młodzieży, w tym prowadzenia diagnozy, pracy metodą projektu, skutecznej komunikacji z młodzieżą z gminy Piaseczno.

Nasze szkolenia, warsztaty i doradztwo zawsze **dostosujemy do potrzeb danej społeczności lokalnej i grupy szkoleniowej**. Wszystkie szkolenia prowadzimy **metodami aktywnymi**.

Nasze szkolenia prowadzone są przez doświadczonych trenerów, pracujących od wielu lat na rzecz młodzieżowych rad oraz aktywności obywatelskiej młodzieży. Naszą grupę trenerską tworzą: Joanna Pietrasik, Olga Napiontek, Kuba Radzewicz, Karo Wysocka, Urszula Herbich, Joanna Wrońska.

Akademia młodych liderów w Kazbegi (Gruzja)

Projekt Akademia Lokalnych Liderów Kazbegi trwał od 1 maja do 30 listopada 2015 roku. Był prowadzony w partnerstwie z gruzińską organizacją pozarządową Stefantsmida, działającą na rzecz rozwoju regionu Kazbegi. Zasadniczym celem projektu była aktywizacja obywatelska mieszkańców Gminy Kazbegi oraz wzmocnienie dialogu i współpracy władz lokalnych z młodzieżą i lokalnymi liderami.

W ramach projektu przeprowadzone zostały sesje coachingowe z partnerem projektu przez Skype na temat rekrutacji uczestników i wdrażania lokalnych projektów, zorganizowano dwa szkolenia dla młodzieży w wieku 13–20 lat oraz lokalnych liderów transformacji i demokracji, zaplanowano i zrealizowano dziesięć lokalnych projektów przeprowadzonych samodzielnie przez uczestników szkoleń, a także zorganizowano debatę z władzami i mieszkańcami Kazbegi na temat ochrony środowiska naturalnego, był to temat wybrany przez uczestników projektu.

Osoby uczestniczące w szkoleniach zostały zapytane o plany wykorzystania nabytych umiejętności w przyszłości. Umiejętności zdobyte podczas szkolenia zamierzają wykorzystywać wszystkie osoby młode, z których 79% na to pytanie odpowiedziało „zdecydowanie tak”. Lokalni liderzy byli mniej pewni swoich planów – na pytanie to 70% odpowiedziało „zdecydowanie tak”, a jedna osobie trudno było określić.

„Mogliśmy lepiej i efektywniej ze sobą komunikować się, co do tej pory było bardzo trudna. Oprócz tego nauczyłam pisać projekty i wykorzystam tę wiedzę w przyszłości.”

Wiedza i umiejętności nabyte podczas szkolenia wykorzystane zostały do zaplanowania i realizacji własnych projektów. Uczestnicy Akademii zaplanowali i samodzielnie przeprowadzili 7 projektów lokalnych.

Najważniejszą grupą odbiorców, na którą projekt miał wpływ, jest Młodzieżowa Rada Gminy Kazbegi. Młodzieżowi radni dzięki udziałowi w Akademii nauczyli się samodzielnie prowadzić własne projekty. Obecnie planują wydarzenia związane z Nowym Rokiem. Prowadzą zbiórkę prezentów dla dzieci z ubogich rodzin, zamierzają także zorganizować wystawę oraz zawody narciarskie. Rezultaty projektu dotyczące nabycia przez uczestników nowych kompetencji wydają się więc trwałe.

Ważny jest także aspekt sieciowania młodzieżowych rad. Obecnie w Gruzji powstają młodzieżowe rady gmin. Młodzieżowi radni niedawno uczestniczyli w spotkaniu organizowanym przez Ministerstwo Dzieci, Młodzieży i Sportu, podczas którego otrzymali nagrodę za aktywność, co było dla nich dodatkową pozytywną motywacją. Jak stwierdził jeden z respondentów, Młodzieżowa Rada Gminy Kazbegi „była pierwsza i daje innym przykład”.

Kolejną ważną grupą, na którą projekt niebezpośrednio wpłynął, są władze gminy. Na zakończenie projektu odbyła się debata z udziałem władz zorganizowana przez młodzieżową radę, w której uczestniczyło około 40 mieszkańców w różnym wieku. Tematy poruszane podczas spotkania dotyczyły ochrony środowiska i samorządności. Rozmowa nie była jednorazowym wydarzeniem. Zdaniem respondentki i respondentów dzięki realizacji projektu władze zaczęły spotykać się regularnie z młodzieżą.

Projekt współfinansowany z dotacji Fundacji Solidarności Międzynarodowej w ramach Programu Wsparcie Demokracji.

Wsparcie opiekunów Młodzieżowych Rad Dzielnic w pracy z młodzieżowymi radami

Celem projektu było wsparcie działania Młodzieżowych Rad Dzielnic w Warszawie poprzez przygotowanie osób bezpośrednio pracujących z młodzieżowymi radnymi do skutecznej pracy z Młodzieżową Radą Dzielnicy.

Adresatami projektu były osoby bezpośrednio pracujące z młodzieżowymi radnymi: opiekunowie, i/lub animatorzy Młodzieżowych Rad Dzielnic i/lub urzędnicy odpowiedzialni za kontakt z młodzieżowymi radnymi i/lub nauczyciele organizujący wybory do młodzieżowych rad w szkołach.

Postawione cele osiągnęliśmy poprzez realizacją szkolenia i warsztatów.

Celem szkoleń było przekazanie podstawowych i kluczowych treści związanych z istotą i rolą istnienia i działania młodzieżowych rad oraz rozwój kompetencji opiekunów niezbędnych do codziennej skutecznej pracy z młodzieżowymi radnymi

Natomiast celem warsztatów było wsparcie uczestników w opracowaniu, a następnie wdrożeniu planów pracy opiekunów z Młodzieżowymi Radami w poszczególnych dzielnicach.

Pracowaliśmy z opiekunami z 9 Dzielnic Miasta Stołecznego Warszawy.

finansowanie:

Warszawskie Centrum Innowacji
Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń
Instytucja Edukacyjna m. st. Warszawy

Lepsza edukacja obywatelska w szkole

Współczesna szkoła może być przestrzenią sprzyjającą rozwojowi postaw obywatelskich. Do jej zadań należy inspirowanie i zachęcanie uczniów do współuczestniczenia w podejmowaniu i realizowaniu decyzji ważnych dla społeczności szkolnej. Działania szkoły mogą sprzyjać rozwijaniu kompetencji obywatelskich oraz wychowywaniu dzieci i młodzieży zgodnie z zasadami: państwa prawa (jeżeli reguły postępowania są znane uczniom i przestrzegane przez nauczycieli), pomocniczości (jeżeli inicjatywy uczniów są mile przyjmowane i wspierane), podmiotowości (jeżeli zdanie uczniów jest uwzględniane podczas podejmowania decyzji na terenie szkoły). Wspieramy szkoły w procesie kształtowania kompetencji młodych obywateli. Robimy to poprzez realizację innowacyjnych projektów, prowadzenie specjalistycznych szkoleń na temat samorządu uczniowskiego, organizując bezpośrednio zajęcia z uczniami opracowując materiały edukacyjne oraz prowadząc portal wiedzy o samorządności uczniowskiej www.samorzaduczniowski.org.pl

Rozprzestrzeń Szkołę

Czy sposób zagospodarowania przestrzeni w szkole odpowiada na potrzeby uczniów i uczennic? Jak wykorzystać przestrzeń, aby służyła współpracy i swobodnej dyskusji? Czy w szkołach istnieją miejsca do wspólnego działania? Kto decyduje o kształcie przestrzeni szkolnej? Celem projektu jest wsparcie samorządności uczniowskiej poprzez doświadczenie wpływu na najbliższe środowisko.

Co udało się zrobić? Dzięki działaniom podejmowanym w ramach projektu udało się zwiększyć świadomość młodych ludzi na temat potrzeb związanych z przestrzenią szkolną, a przede wszystkim wzmocnić ich samorządność oraz poczucie sprawstwa. W trakcie trwania całego projektu uczestnicy i uczestniczki przeprowadzili analizę jakości przestrzeni warszawskich szkół oraz zaprojektowali sposoby na podniesienie jakości przestrzeni szkolnej i wokół niej. Młodzi ludzie współtworzyli rekomendacje dotyczące jakości przestrzeni szkolnej, wypracowane dla władz miasta.

Jakimi metodami to osiągnęliśmy? W ramach projektu odbyło się 12 warsztatów w 6 dzielnicach m.st. Warszawy dotyczących analizowania i projektowania przestrzeni szkolnej, w których uczestniczyło 200 osób. Zorganizowano 7 debat na temat jakości przestrzeni szkół oraz nowoczesnego projektowania, w których łącznie wzięło udział ok. 420 osób. Jednocześnie przez cały okres trwania projektu prowadzono profil na facebooku, którego celem było promowanie projektu oraz idei nowoczesnego projektowania szkół, a także wpływu młodzieży na tę kwestię.

Produkty: „Rozprzestrzeń Szkołę. O lepszą jakość przestrzeni szkół w Warszawie. Rekomendacje”

http://www.civispolonus.org.pl/files/Aktualnosci/Rekomendacje_przestrze_warszawskich_szk.pdf

Samorządy działają!

Samorząd uczniowski istnieje w każdej szkole. Nie w każdej jednak działa. Celem naszego projektu było wskazanie nauczycielom i młodym ludziom jak mogą wpływać na ważne dla nich sprawy, co powinni zrobić aby rozruszać samorządy w swoich szkołach.

Projekt „Samorządy działają!” składał się z trzech części, które miały doprowadzić do zaktywizowania samorządów uczniowskich w 20 warszawskich szkołach. W 10 z nich zorganizowaliśmy po dwa warsztaty i spotkania doradcze. Poświęcone były one prawom i zasadom funkcjonowania samorządów uczniowskich, diagnozowaniu przez nie problemów w szkole oraz wypracowywaniu sposobów ich rozwiązania. Każda ze szkół przeprowadziła projekt, w ramach którego starała się przeprowadzić w szkole działanie odpowiadające na potrzeby uczniów. Wszystkie projekty wzięły udział w konkursie na najlepsze dobre praktyki warszawskich samorządów uczniowskich. Rozstrzygnięcie konkursu było połączone z debatą na temat kondycji samorządności uczniowskiej.

Samorządy działają! Zbiór dobrych praktyk warszawskich samorządów uczniowskich

http://www.civispolonus.org.pl/files/SD_2015_-_dobre_praktyki_styczen_2016.pdf

Wspieranie samorządności uczniowskiej w warszawskich szkołach

Celem szkoleń i warsztatów było wsparcie samorządności uczniowskiej w szkołach poprzez doskonalenie kompetencji zarówno nauczycieli – opiekunów SU jak i liderów SU – członków zarządów, rad samorządów uczniowskich.

Zależało nam na tym, żeby zgodnie z oczekiwaniami uczniów (patrz badania www.szkolawspolpracy.pl) z zapisami podstawy programowej oraz wymogami nadzoru pedagogicznego w szkołach istniały warunki do rozwijania przez uczniów kompetencji obywatelskich a szczególnie sprawstwa w życiu publicznym, udziału w podejmowaniu decyzji, brania odpowiedzialności za wspólne sprawy czy podejmowania oddolnych inicjatyw.

Zorganizowaliśmy pilotaż kierowany do przedstawicieli 27 szkół (9 szkół podstawowych, 9 szkół gimnazjalnych, 9 szkół ponadgimnazjalnych). W szkoleniach i warsztatach wzięli udział :

- Po 2 nauczycieli z każdej szkoły, czyli 54 osoby, stworzymy 3 grupy szkoleniowe dla każdego poziomu edukacyjnego oddzielnie (po 18 uczestników)
- Po 3 przedstawicieli SU, czyli 81 osób. Stworzymy 3 grupy szkoleniowe po 21 osób (po 7 szkół) i jedną 18 osobową (6 szkół).

Zaproponowaliśmy następujący tryb edukacyjny: szkolenie – działanie w szkołach – warsztat – działanie w szkołach – warsztat podsumowujący.

Na szkoleniach i warsztatach młodzi ludzie i opiekunowie samorządów poznali podstawowe uprawnienia samorządów uczniowskich, zasady organizacji pracy SU, możliwości uczestniczenia uczniów w podejmowaniu decyzji dotyczących szkoły oraz organizacji przestrzeni wewnątrz budynku szkoły i wokół, tak by służyła uczniom.

Działania w szkołach: W każdej szkole dzięki udziałowi w programie edukacyjnym samorząd uczniowski przyczyni się do rozwiązania jakiejś ważnej, ale jednocześnie możliwej do rozwiązania w trakcie 2-3 miesięcy. Członkowie SU przy wsparciu opiekuna SU przeszli przez proces od diagnozy do rozwiązania. Na proces ten składały się etapy:

- diagnozowanie problemów: SU stworzy mapę najważniejszych problemów
- hierarchizowanie problemów: SU określi ważność tych problemów
- wybór problemu do rozwiązania – SU wraz z dyrektorem wybierze problem, który jest dla młodych ważny a jednocześnie możliwy do rozwiązania
- szukania możliwych rozwiązań problemu wraz z dyrektorem i opiekunem SU dokonają przeglądu możliwych rozwiązań
- wybranie rozwiązania i jego wdrożenie go.

W czasie tego procesu w szkołach organizowane były badania, debaty, głosowania i inne formy uczestnictwa, które pozwolą uczniom (nie tylko tym zaangażowanym w działania reprezentacji SU) na zyskanie obywatelskich doświadczeń.

W efekcie w szkołach samorządy podjęły działania odpowiadające na potrzeby uczniów jak: otwarcie sal gimnastycznych na przerwach, zakup ławek na korytarze, przygotowanie pomieszczenia samorządu uczniowskiego, zorganizowanie samopomocy uczniowskiej.

Trzy opisane wyżej projekty były współfinansowane przez m.st. Warszawa.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Uczę (się) edukacji globalnej

Czym jest edukacja globalna? Jak rozmawiać z młodymi ludźmi o problemach globalnego Południa i globalnej Północy? Jak uczyć o przyczynach i skutkach nierówności we współczesnym świecie? Odpowiedzi na te pytania wspólnie wypracowaliśmy z nauczycielami mazowieckich szkół w ramach projektu „Uczę (się) edukacji globalnej”.

Dzięki projektowi 17 nauczycielek z 10 szkół zdobyło wiedzę z zakresu metodyki edukacji globalnej. Zrealizowały one projekty edukacyjne, dzięki którym uczniowie mieli okazję poznać współzależności między globalnym Południem i Północą. W ten sposób młodzi ludzie mieli okazję do poznania i zrozumienia przyczyn oraz skutków problemów współczesnego świata a pedagodzy do rozwinięcia swoich warsztatów pracy i zasobów dydaktycznych.

Aby wesprzeć nauczycieli w ich pracy na rzecz edukacji globalnej zorganizowaliśmy dwudniowe szkolenie. Opracowaliśmy również materiały dydaktyczne dla nauczycieli (scenariusze lekcji i projektów edukacyjnych przeznaczone dla szkoły podstawowej i gimnazjum). Na ich podstawie nauczycielki zrealizowały projekty edukacyjne, które miały swoją prezentację podczas Tygodnia Edukacji Globalnej.

Uczę (się) edukacji globalnej – scenariusze lekcji i projektów edukacyjnych z zakresu edukacji globalnej. Prawa człowieka, godna praca, zrównoważony rozwój.

http://eg.edudemo.org.pl/pliki/doc_download/117-qucz-si-edukacji-globalnejq-scenariusze-lekcji-i-projektow-edukacyjnych

*Projekt współfinansowany w ramach programu polskiej
współpracy rozwojowej
Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.*

Obywatele – partnerzy administracji publicznej

Administrację i obywateli powinno łączyć wzajemne zaufanie i partnerskie relacje. Konieczne do tego jest podnoszenie kompetencji urzędników oraz uświadamianie obywatelom ich praw i obowiązków.

Wierzymy, że dzięki tym działaniom dostęp do dobrej administracji stanie się powszechny, a lokalne wspólnoty będą coraz lepiej zarządzane. Staramy się wspierać obie strony w budowaniu wzajemnych relacji. Wspólnie z urzędami opracowujemy i wdrażamy procedury usprawniające i podnoszące jakość ich pracy. Z lokalnymi liderami pracujemy na rzecz rozwoju lokalnego oraz wzmacniamy ich kompetencje merytoryczne, społeczne i przywódcze.

Biblioteka. Trzecie miejsce dla aktywności obywatelskiej.

Fundacja Civis Polonus jest partnerem rumuńskiej fundacji Progress w projekcie „Biblioteka: trzecie miejsce”. Jego celem jest wzmocnienie demokratycznych funkcji biblioteki. W jego ramach pracownicy Fundacji Civis Polonus odpowiadają za merytoryczną koncepcję tworzenia „Democracy Nest” – przestrzeni wiedzy, informacji i aktywności obywatelskiej. Projekt skierowany jest do wszystkich regionalnych bibliotek Rumunii (42). W 2104 roku przeszkoliliśmy pierwszą grupę bibliotekarzy, którzy w swoich miastach tworzą fizyczne miejsca współpracy mieszkańców oraz program wspierania aktywności obywatelskiej.

Dzielnica Wisła. Wyjdź na czysto

Przestrzeń nad Wisłą jest miejscem, które z roku na rok przyciąga coraz więcej warszawiaków. To miejsce, które ciągle się zmienia, rozwija, otwiera na ludzi. Każdy kto przychodzi nad rzekę jest użytkownikiem wspólnej przestrzeni. Z obserwacji wynika, że tereny nad Wisłą często są zaśmiecanie. Celem projektu jest zwrócenie uwagi wszystkich odwiedzających Dzielnicę Wisła, że jest to miejsce użytkowane przez członków różnych grup społecznych i warto pozostawić je czystym.

Co udało się zrobić? Podczas projektu udało się zwrócić uwagę użytkowników plaż i bulwarów na problem śmiecenia, a także podjąć racjonalną dyskusję na temat rozwiązania tego problemu. Podczas całej akcji Fundacja Civis Polonus wydała 9899 worków i 8060 popielniczek, akcja dotarła do co najmniej 39596 osób. W ramach akcji do prowadzonego w lipcu punktu wymiany śmieci na gadżety przyniesiono ponad 7 tysięcy odpadów.

Jakimi metodami to osiągnęliśmy? W ramach projektu cyklicznie odbywały się akcje edukacyjne nad Wisłą – przez cały sezon edukatorki Fundacji Civis Polonus 41 razy wyszły nad Wisłę, aby rozdawać worki, popielniczki oraz rozmawiać z użytkownikami plaż i bulwarów. Ponadto odbyły się dwie debaty dotyczące użytkowania terenów nadwiślańskich, w których wzięło udział ok. 60 osób oraz fotodeklaracja, w którą zaangażowało się 240 plażowiczów. W lipcu otwarto punkt wymiany śmieci na gadżety w celu ograniczenia śmiecenia nad bulwarach i plażach. W ramach kampanii powstało 5 audycji radiowych, 2 reportaże oraz 2 programy telewizyjne poświęcone w całości akcji edukacyjnej oraz problemowi śmieci nad Wisłą, skierowane do mieszkańców Warszawy.

Produkty

Produktem kampanii społecznej jest spot Dzielnica Wisła. Wyjdź na czysto

<https://www.youtube.com/watch?v=pV-y3h115ag>

m.st. Warszawa (finansowanie), Agencja kreatywna John Pitcher (lider), Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”, Oddam Odpady, Stołeczną Estradą, Centrum Nauki Kopernik, Komisja Klubowa, Stowarzyszenie Plan B

Mazowiecka Sieć Edukacyjna

Celem projektu było stworzenie i wsparcie Mazowieckiej Sieci Edukacyjnej (MSE) czyli społeczności organizacji pozarządowych, które prowadzą działalność edukacyjną na Mazowszu.

Uznano, że nadrzędnym celem MSE będzie wprowadzenie do świadomości społecznej (lokalnie i na poziomie województwa) przekonania o istocie, przejawach i roli edukacji przez całe życie w tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego i rozwoju regionu.

Mazowiecką Sieć Edukacyjną tworzy 96 organizacji z 24 mazowieckich powiatów.

Fundacja odpowiedzialna była za realizację dwóch działań.

1. Realizację powiatowych warsztatów szkoleniowych

Celem warsztatów (2 dniowych) był rozwój kompetencji uczestników (przedstawiciele organizacji pozarządowych) w obszarze budowania stabilności organizacji m.in. poprzez zdobycie wiedzy i umiejętności na temat pozyskiwania środków na działalność organizacji: ich źródeł i metod zdobywania (projektowych i poza projektowych), analizy zasobów organizacji oraz sposobów wzmocnienia organizacji.

Zrealizowaliśmy 12 warsztatów, w których w sumie wzięły udział 142 osoby (109 K, 33 M). Warsztaty powiatowe przeprowadziliśmy w następujących lokalizacjach: Płock, Radom, Siedlce, Maków Mazowiecki, Grębiszew, Nadarzyn, Wołomin, Grodzisk Mazowiecki, Warszawa.

2. Opracowanie powiatowych programów współpracy NGO-JST

Celem działania było wypracowanie przez członków organizacji pozarządowych i przedstawiciele JST programów współpracy powiatów z organizacjami pozarządowymi w obszarze edukacji.

Proces tworzenia powiatowych programów współpracy NGO-JST był wspierany przez następujące działania:

- a. Pierwsze spotkanie szkoleniowe (6h): współpraca JST z NGO, sposoby udziału NGO w tworzeniu polityk publicznych dot. edukacji, początek prac nad tworzeniem programów współpracy
- b. Praca grup powiatowych (8 osób: 2 JST + 6 NGO) nad stworzeniem programu współpracy JST-NGO w obszarze edukacji
- c. Praca z ekspertem - konsulting dla grup powiatowych: 10 h dla każdej grupy
- d. Drugie spotkanie szkoleniowe (6h): prezentacja dobrych praktyk współpracy powiatów z organizacjami pozarządowymi, podsumowanie efektów prac nad stworzeniem programów współpracy JST-NGO w obszarze edukacji

Pracowaliśmy z powiatami(12): sokołowski, siedlecki, łosicki, wyszkowski, przasnyski, pułtuski, żyrardowski, grójecki, garwoliński, wołomiński, legionowski i nowodworski.

W efekcie realizacji zadania zrealizowano 8, 6-godzinnych szkoleń dla 12 grup „powiatowych”, w których w sumie wzięły udział 79 osoby (50 K, 29 M), w tym 60 przedstawiciele organizacji pozarządowych (38 K i 22 M) i 19 przedstawiciele administracji publicznej - powiatów (12 K i 7 M).

Projekt był realizowany przez Federację Inicjatyw Oświatowych w partnerstwie z Fundacją Civis Polonus w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Priorytet V „Dobre rządzenie”, Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora, Poddziałanie 5.4.2 „Rozwój dialogu obywatelskiego”) współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego. Został opracowany we wniosku o dofinansowanie w ramach konkursu zamkniętego nr DWF_5.4.2_14_2013 pt. „Rozwój sieci organizacji pozarządowych jako formy wzmocnienia potencjału zrzeszonych w nich organizacji” ogłoszonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.